

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2007-3-48 (İlk İnceleme)
Karar Sayısı : 07-42/461-176
Karar Tarihi : 23.5.2007

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10

Başkan : Mustafa PARLAK
Üyeler :Tuncay SONGÖR, M. Sıraç ASLAN, Süreyya ÇAKIN,
Mehmet Akif ERSİN

B. RAPORTÖRLER: Aydın ÇELEN, Pelin ERDOĞAN

C. ŞİKAYET EDEN : Mustafa CEPHANECİOĞLU
Elmalı Mah. 2. Sok. No: 1 Antalya

20 **D. HAKKINDA İNCELEME YAPILAN:**

Antalya Kuyumcular Odası
Balbey Mah. 444. Sok. F. Pota İş Merkezi Kat: 3
16 Antalya

E. DOSYA KONUSU: Antalya Kuyumcular Odası tarafından 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin ihlal edilip edilmediğinin tespiti.

30 **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Antalya'da faaliyet gösteren kuyumcu Mustafa Cephaneçioğlu, Antalya Kuyumcular Odası'nın (Oda) 8.8.2006 tarihinde kendisi aleyhine esnafa yazı dağıttığını, 4.10.2006 tarihinde Oda temsilcilerinin dükkanına gelerek numune almak istediklerini, önerdiği noter huzurunda vermek koşulu kabul edilmediği için numune vermediğini, yerel basın organlarında çıkan haberler üzerine kendisine baskı yapıldığını iddia etmiştir.

40 **G. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 30.3.2007 tarih, 2458 sayı ve 2.4.2007 tarih, 2466 sayı ile intikal eden başvurular üzerine, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesi uyarınca yapılan inceleme sonucu düzenlenen 15.5.2007 tarih ve 2007-3-48/İİ-07-AÇ sayılı İlk İnceleme Raporu 18.5.2007 tarih, REK.0.07.00.00-110/106 sayılı Başkanlık Önergisi ile 07-42 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda; şikayetçinin fiyat belirlemeye ilişkin iddiaları bakımından Antalya Kuyumcular Odası'nın üyelerine altın alış ve satış fiyatlarını tavsiye niteliğinde bildirmesi uygulamasına 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi kapsamında muafiyet verilebileceği; diğer iddiaların Kanun kapsamında değerlendirilemeyeceği; bu nedenle Antalya'da faaliyet gösteren kuyumcu Mustafa Cephaneçioğlu'nun Antalya Kuyumcular Odası hakkındaki şikayetinin reddedilmesinin yerinde olacağı sonucuna ulaşıldığı ifade edilmektedir.

50

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

I.1.1. Yapılan Tespitler

60 Dosya mevcudu bilgi ve belgeden, Oda'nın üyelerine gönderdiği 8.8.2006 tarihli yazıda, Mustafa Cephaneçioğlu'nun vitrinine dijital fiyat tabelası koyarak Oda'nın belirlediği fiyatların altında fiyat uyguladığı, Oda fiyat tarifesini vitrininde sergilemediği, sattığı ürünlerin ikinci el (hurda) olması nedeniyle müşteriler nezdinde yeni malı düşük fiyatla sattığı izlenimi doğurarak esnafa olan güveni sarstığı, uyarılmasına ve kendisinin yeni ürün satmayacağını beyan etmesine rağmen hurda sattığını vitrininde belirtmeyerek haksız rekabete yol açtığı, bu nedenle hakkında gerekli işlemlerin yapılacağı duyurulduğu anlaşılmıştır.

70 Dosya mevcudu bilgi ve belgeden, 8.9.2006 tarihinde, Oda vekilinin, noter aracılığıyla Mustafa Cephaneçioğlu'na meslek teamüllerine ve mevzuata aykırı olarak müşteriye aldaticı uygulamalara son vermesi için ihtarda bulunduğu anlaşılmıştır. İhtarnamede, Cephaneçioğlu'nun bir süredir vitrinine kurduğu dijital fiyat tabelası ile ürünlerin fiyatlarını meslek teamül ve uygulamalarına aykırı olarak, dünya altın piyasalarına göre Odaca tespit edilip günlük olarak dağıtılan etiketler altında sattığı, kendisine sorulduğunda ürünleri ikinci el (hurda) olduğu için daha düşük fiyata sattığını belirtmesine karşın, ikinci el altın olduğunu ilan etmediği için tüketiciyi yanıltıcı bir durumun ortaya çıktığı belirtilerek, fiyat tabelasının sökülmesi ve müşteriye aldaticı uygulamaya son verilmesi istenmiştır.

80 Mustafa Cephaneçioğlu 19.9.2006 tarihinde Oda'ya noter aracılığıyla gönderdiği ihtarnamede ise, Oda'nın iddialarının asılsız olduğunu ileri sürmüştür. Tabelanın şeffaf fiyatlandırmaya yardımcı olarak tüketiciyi bilgilendirdiğini ve güveni artırdığını belirten Cephaneçioğlu, hurda altın sattığını hiçbir zaman söylemediğini, sattığı ürünleri Oda'ya üye firmalardan aldığını iddia etmiştır. Oda toplantısında, yetkililerin Oda'nın bildirdiği etiket fiyatlarına uyulmasının yasal zorunluluk olmadığını söylediklerini, bunun tavsiye fiyat olduğunu, fiyatı borsada belirlenen altının alış ve satışının serbest piyasa şartlarında yapıldığını ifade etmiştır. Ayrıca Oda yetkilileri tarafından dışlandığını ve fiyat etiketi gönderilmediğini ve altın fiyatlarının nasıl hesaplandığına ilişkin dilekçesine yanıt verilmediğini belirterek, hurda mal sattığı yönündeki iddiaları kabul etmemiştır.

90 Dosya mevcudu bilgi ve belgeden, Oda tarafından tespit edilen Komisyonca 4.10.2006 tarihinde düzenlenen tutanağa göre, aynı tarihte Cephaneçi Kuyumculuk'a ürünlerin yeni ya da hurda olup olmadığını tespit etmek amacıyla numune almak üzere gidildiği, Cephaneçioğlu noter huzurunda numune vermek istediğini belirterek numune alınmasına izin vermediği anlaşılmıştır. Olay üzerine Cephaneçioğlu, Oda Yönetim Kurulu'nun 4.10.2006 tarih ve 2006/014 sayılı kararı ile Antalya Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği (Birlik) tarafından disiplin kuruluna sevk edilmişt, 18.10.2006 tarihinde Cephaneçioğlu'ndan savunmasını yapması istenmiştır. Cephaneçioğlu'nun savunmasında, Oda Başkanı'nın üyelere dağıttığı "asılsız iddialar" içeren 8.8.2006 tarihli yazı ve 8.9.2006 tarihli ihtarname nedeniyle mesleki itibarının sarsıldığı, zan altında kalmamak için noter huzurunda numune alınmasını

100

şart koştüğünü, Oda üyesi imalatçılardan aldığı altınları toptan ve perakende olarak sattığını ve hiçbir tüketiciden şikayet gelmediğini ileri sürdüğü anlaşılmıştır.

110 14.11.2006'da Cephanece Kuyumculuk'tan alışveriş yapan bir müşteri, daha sonra satın aldığı bilekliğin kullanılmış olduğunu fark ettiğini, bilekliğin aynısı ile değiştirilmesini talep ettiğinde Mustafa Cephaneceoğlu'nun elinde yenisi olmadığını ve yenisinin gelmesini beklemesi gerektiğini belirterek yaklaşık iki ay kendisini oyaladığını ve hasarlı olmasına rağmen ürünü değiştirmedeğini ifade etmiştir. Şikayet dilekçesi üzerine bileklik bilirkişi tarafından incelenmiş, 8.12.2006 tarihli bilirkişi raporunda bilekliğin yeni olmayıp, ikinci el görüntüsünde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

13.12.2006 tarihinde Oda tarafından Mustafa Cephaneceoğlu'na noter aracılığıyla gönderilen ihtarnamede, kendisinden alışveriş yapan müşterinin şikayet dilekçesine istinaden savunma yapması istenmiştir.

120 Oda tarafından üyelere gönderilen 6.1.2007 tarihli yazıda, 22 ayar bilezik, çeyrek, yarım, yüzük altın ve Cumhuriyet altınının fiyatlarının Borsa fiyatlarından esinlenerek ve makul kar marjları ile tüketicileri korumak ve esnafla beraber bilgilendirmek amaçlarıyla hazırlanmış istişari nitelikte dağıtıldığı belirtilerek, bu fiyatların altında veya üzerinde satışın her işletmenin müşterisiyle olan ilişkisine bağlı olduğu ifade edilmiştir.

130 Şikayet dilekçesinin ekinde sunulan 13.1.2007 ve 21.1.2007 tarihli gazete kupürlerinde, Cephanece Kuyumculuk'un dijital fiyat tabelası ile altın fiyatlarını teşhir etmesinin ve düşük kar marjıyla satış yapmasının Oda yetkilileri ve esnafın tepkisini çektiği, diğer kuyumcuların da fiyatlarını vitrine koydukları ve rekabet nedeniyle altın fiyatlarının taban yaptığı belirtilmiştir. Haberdan esnafın Oda Başkanı'ndan Cephaneceoğlu'nun dijital fiyat tabelasını indirmesini talep ettiği, ancak sonuç alamadığı görülmektedir. Rekabet nedeniyle fiyatların taban yapacağı endişesini dile getiren esnafın Oda'nın fiyat belirlemesi talebi üzerine Oda Başkanı, Oda olarak fiyat için ancak öneride bulunabileceklerini ifade etmiştir. 8.3.2007 tarihli gazete haberinde ise, Oda'nın esnafa fiyatlara uymaları konusunda baskıda bulunduğu iddia edilmektedir. Oda tarafından tavsiye niteliğinde belirlenen fiyatlara uymayan kuyumcuların Oda'nın talimat verdiği imalatçılardan altın almakta zorlandıklarını belirten Cephaneceoğlu, Oda'nın belirlediği fiyatların yüksek olduğunu, kar payının düşürülmesi için Oda'ya teklifte bulunduğunu, ancak ilk başta önerisine olumlu yaklaşılmasına karşın sonradan baskı uygulandığını ileri sürmüştür.

140 24.1.2007 tarihinde Antalya Emniyet Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Şubesi'nin Oda'ya gönderdiği yazıda, Oda'nın hurda altın ve Darphane baskısı olmayan ziynet altını sattığını iddia ettiği Mustafa Cephaneceoğlu'nun işyerinden numune alınması talebi üzerine mahkeme kararı alınarak emniyet görevlilerince işyerine gidildiği belirtilmiştir. Cephaneceoğlu'nun müşterilerden satın aldığını beyan ettiği ürünlerden 11'i numune olarak alınarak bir ayar evine gönderilmiştir. Bunlardan 3'ünün ayarının düşük olduğu bildirilmiş ve tahkikat evrakı Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmiştir. Bunun üzerine Oda Yönetim Kurulu, 5.4.2007 tarih ve 2007/7 sayı ile Mustafa Cephaneceoğlu'nun Birlik Disiplin Kuruluna ihraç istemiyle sevk edilmesine karar vermiştir. Oda Başkanı'ndan sürecin henüz 150 tamamlanmadığı öğrenilmiştir.

I.1.2. Hukuki Değerlendirme

4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi, belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan ya da dolaylı rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacı taşıyan yahut bu etkiyi doğuran veya doğurabilecek nitelikteki teşebbüs birliği karar ve eylemlerini yasaklamaktadır.

160 Bu noktada, Oda'nın şikayetçi ile uyuşmazlığının neden kaynaklandığının tespit edilmesi gerekmektedir. Şikayetçi, Oda'nın tutumunun kendisinin Oda'nın belirlediği altın fiyatlarının altında satış yapmasından kaynaklandığını iddia etmektedir. Ancak belgeler incelendiğinde, özellikle şikayetçinin 19.9.2006 tarihli ihtarnamesinde de yer alan kendi ifadelerinden Oda'nın fiyat bildiriminin tavsiye niteliğinde olduğunu beyan ettiği anlaşılmaktadır. Keza, gazete haberlerinde de Oda Başkanı, üyelere sadece bilgilendirme amaçlı tavsiye fiyat gönderdiklerini ifade etmiştir. Oda'nın şikayetçiye gönderdiği 8.9.2006 tarihli ihtarnamedeki ifadelerden uyuşmazlığın, Mustafa Cephaneçioğlu'nun ikinci el ürünü düşük fiyattan yeni ürün gibi satarak tüketiciyi aldatıcı biçimde haksız rekabette bulunması iddiasından kaynaklandığı anlaşılmaktadır. Her ne kadar şikayetçi ihtarnamesinde, hurda altın satmadığını, Oda'ya kayıtlı imalatçılardan almış olduğu ürünleri sattığını iddia etmekteyse de, 170 Kaçakçılık Şube Müdürlüğü'ne müşterilerden aldığı altınları sattığı beyanı bulunmaktadır. Nitekim, bir müşterinin de Cephaneçioğlu'nun kullanılmış ürün sattığı yönünde şikayeti üzerine yapılan bilirkişi incelemesinde de ikinci el ürün olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

180 Kuyumculuk sektöründe yürütülen soruşturmalardan bilindiği üzere, oda ya da derneklerin fiyatı belirleyerek üyelere uymaları yönünde birtakım yaptırımlar uygulaması Türkiye'de yaygın bir biçimde görülmektedir. Ancak, Antalya Kuyumcular Odası'nın tavsiye fiyat uyguladığı gerek üyelerine gönderdiği yazıdan, gerekse şikayetçinin kendi beyanlarından ve gazete haberlerinden anlaşılmaktadır. Nitekim 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu'nun 62. maddesine göre, odaların belirlediği fiyat listeleri azami hadleri göstermektedir. Bu bağlamda, Oda ile şikayetçi arasındaki uyuşmazlığın tüketiciyi aldatıcı davranışa yönelik olduğu kanısına ulaşılmıştır. Bu yönüyle Oda'nın Mustafa Cephaneçioğlu aleyhine disiplin cezası ve üyelikten ihraç sürecini başlatmasına yol açan davranışların, Türk Ticaret Kanunu'nun haksız rekabet hükümleri ve 4077 sayılı Tüketicini Korunması Hakkında Kanun kapsamında değerlendirilmesi gerekmekte olup, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi anlamında bir ihlale uygunluk göstermemektedir. Ancak Oda'nın tavsiye niteliğinde altın alış ve satış fiyatını belirlemesinin 4054 sayılı Kanun'un 4. ve 5. maddeleri anlamında değerlendirilmesi gerekmektedir.

190 Oda'nın altın alış ve satış fiyatını belirlemesi eylemi, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin "*Mal veya hizmetlerin alım ya da satım fiyatının, fiyatı oluşturan maliyet, kar gibi her türlü alım yahut satım şartlarının tespit edilmesi*" şeklindeki (a) bendi kapsamına girmektedir. 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamına giren anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birliği kararlarının muafiyet için Kurul'a bildirilme yükümlülüğünün, 5388 sayılı Kanun ile ortadan kaldırılması ile birlikte, Kurul'un re'sen muafiyet değerlendirmesi yapabilmesi imkanı doğmuştur. Bu çerçevede, Oda'nın tavsiye niteliğinde altın alış ve satış fiyatını belirlemesinin muafiyet alıp alamayacağına değerlendirilmesi gerekmektedir.

200

4054 sayılı Kanun'un muafiyet verilmesinin koşullarını düzenleyen 5. maddesinde iki olumlu ve iki olumsuz koşul sayılarak, muafiyet verilecek olan anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birliği kararlarının bu dört koşulu birden sağlaması gerektiği hükme bağlanmıştır.

210 Olumlu koşullardan ilki olan, malların üretim ve dağıtımında iyileşme ya da ekonomik veya teknik gelişme sağlama zorunluluğunun altın alış satış fiyatlarının Oda tarafından tavsiye edilmesi uygulaması ile sağlandığı kanaatine varılmıştır. Zira, her an değişmekte olan altın fiyatlarını takip etmek için gerekli teknik altyapının her bir kuyumcu tarafından ayrı ayrı kurulması zorunluluğu ortadan kalkmaktadır. Oda tarafından açıklanan tavsiye niteliğindeki fiyatlar üyelerin altın fiyatlarındaki dalgalanmaları takip etmelerini kolaylaştırmakla kalmayıp, tüketicilerin de altın fiyatları konusunda bilinçlenmelerini sağlamaktadır.

220 Bir anlaşmaya muafiyet verilebilmesi için aranılan ikinci olumlu koşul, malların üretim ve dağıtımında sağlanan ekonomik veya teknik gelişmeden tüketicilerin de yararlanabilmesi zorunluluğudur. Odanın tavsiye niteliğinde altın fiyatlarını açıklaması yukarıda da ifade edildiği üzere tüketicilerin fiyat konusunda bilinçlenmesini sağlayacaktır. Kuyumcuların altın fiyatlarını takip edebilmek için teknik altyapıya yapmaları gereken yatırımın düşmesi doğrudan kuyumcuların maliyetlerini düşürücü bir etki yaratacaktır. Bu da, piyasadaki rekabetin yoğunluğuna da bağlı olarak, tüketicilerin ürünlere daha ucuza ulaşabilmelerini sağlayacaktır.

230 Bir anlaşma, uyumlu eylem ya da teşebbüs birliği kararına muafiyet verilebilmesi için ilgili pazarın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmaması gerekmektedir. Yıllık 400 tonu bulan altın, 200 tonu bulan gümüş işleme kapasitesine sahip olan ve yaklaşık 250.000 çalışanın istihdam edildiği Türkiye Kuyumculuk Sektörü ağırlıklı olarak küçük ve orta ölçekli işletmelerden oluşmaktadır. Türkiye Kuyumculuk Sektöründe atölye sayısı yaklaşık 10.000 civarındadır. Sektörde perakende satış yapan mağazaların sayısı ise 50.000 civarındadır. Genel olarak bakıldığında kuyumculuk sektöründe küçük ölçekli işletmelerin faaliyet gösterdiği görülmektedir. Mevcut dosya bakımından, Oda'nın tavsiye niteliğinde fiyat açıklamasının, Türkiye genelindeki özelliklere paralel olarak, Antalya ilinde faaliyet gösteren kuyumcular arasındaki rekabeti ortadan kaldırması gibi bir sonucunun olmayacağı kanaatine varılmıştır.

240 Muafiyet verilecek olan anlaşma, uyumlu eylem veya teşebbüs birliği kararında aranılan ikinci olumsuz koşul, muafiyet değerlendirmesi yapılan bir anlaşmada yer alan tüm rekabet kısıtlamalarının, üretimin, dağıtımın gelişmesi ya da ekonomik veya teknik gelişmenin sağlanması ve bu iyileşmeden tüketicilerin yararlanabilmeleri için zorunlu olmalıdır. Oda tarafından tavsiye niteliğinde altın fiyatlarının açıklanması uygulaması bu koşulu da sağlamaktadır. Zira, yukarıda da ifade edildiği üzere, 5362 sayılı Kanun'un 62. maddesinde Odalara üyelerinin uygulayacağı fiyatların azami hadlerini belirleme yetkisi verilmiş bulunmaktadır ve uyulması zorunlu olmayan tavsiye niteliğinde fiyat açıklaması uygulaması azami fiyat uygulamasından daha az rekabeti sınırlayıcıdır.

250 Bu çerçevede, Oda'nın altın alış ve satış fiyatlarını üyelerine tavsiye niteliğinde bildirmesinin 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde öngörülen şartları sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

J. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre,

1- Şikayetçinin fiyat belirlemeye ilişkin iddiaları bakımından; Antalya Kuyumcular Odası'nın üyelerine altın alış ve satış fiyatlarını tavsiye niteliğinde bildirmesi uygulamasına 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi kapsamında muafiyet verilmesine;

260

2- Diğer iddiaların 4054 sayılı Kanun kapsamında olmadığına, şikayetin reddine

OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.